

Els punts negres de la declaració de renda

Feta la llei, feta la trampa

Al desfici que desperta la declaració de la renda s'afegeix enguany l'angoixa financera: no es permet el pagament fraccionat, els bancs no ofereixen crèdits i la llei reguladora presenta un grapat de punts negres de dubtosa constitucionalitat.

A l'hora d'enfrontar-se amb els impresos de la declaració de renda, d'entrada tothom vol pagar el menys possible i, si pot ser, que Hisenda retorni diners. Per això hi ha moltes maneres d'omplir els fulls, segons la voluntat, l'enginy, el coneixement de les lleis o les possibilitats de fer petits fraus.

D'aquesta manera, la persona pot començar a fer la declaració pel final, és a dir, a partir de la quota íntegra i anar deduïnt, o bé des del primer apartat anar escrutant amb lupa quines són les possibilitats legals que cadascú pot imaginar per anar trobant deduccions a fer.

RENDIMENTS DE TREBALL

Si s'agafa l'imprès des del primer apartat, el de Rendiments del Treball, el contribuent es troba que anteriorment es podien deduir moltes coses i avui dia és el capítol més tancat. En principi només pot deduir-se el 2%, la Seguretat Social i, si és el cas, la mutualitat que cobreix el risc de vida.

Aquí es podria parlar dels plans de pensions. En el cas que es fes un pla de pensions, el mateix rendiment del treball personal es dedueix automàticament fins a un límit de 500.000 pessetes o el 15% del rendiment net. Com que és una llei que serveix per a liquidar l'any 1988, a finals d'any només es podien deduir per unitat familiar cinc-cents mil pessetes. En canvi, ara, el 1989, la declaració de renda es pot fer per separat. Difícilment algú haurà invertit més en un pla de pensions quan sabia que en la declaració conjunta de la renda com a màxim podria deduir 500.000 pessetes. Ara bé, si algun *aventurer* s'havia atrevit a fer-ho, ara ha d'estudiar la possibilitat de fer la declaració per separat, sempre que el cònjuge tingui rendiments per a poder demostrar que en el seu dia va poder pagar el pla de pensions.

Però encara en aquest cas es podria parlar de les *donacions*: si es volgués fer la declaració per separat per tal d'abairar la progressió de l'impost, encara que el cònjuge no treballés, els inspectors poden dir que s'ha fet una donació de l'un a l'altre cònjuge per a comprar el pla de pensions, i llavors tindria una tributació per un altre tipus d'impost.

Un dels estratagemes que a vegades es fa servir és el de les dietes i desplaçaments que, de fet, només es pot deduir en cas que ho pagui l'empresa. Una persona que es pagués les dietes ella mateixa no s'ho podria deduir.

CAPITAL MOBILIARI

En l'apartat del Rendiment del Capital Mobiliari és on l'afer de les primes úniques pren protagonisme. Hi ha hagut gent que, en sorgir el tema, ha retirat les PU i el rendiment d'aquestes, amb la qual cosa aquella persona ha incrementat el seu patrimoni. El problema pot venir quan el contribuent no pugui justificar com va invertir aquells diners, i llavors haurà de declarar-ho com a increment de patrimoni no justificat, i rebrà un tractament diferenciat.

Una novetat d'aquest any és que ara, a la persona que té lletres del tresor se li demana que imputi el rendiment d'aquestes. Això no vol dir que abans no s'hagués de declarar aquest rendiment, però el cas és que no se solia fer. Ara bé, en el moment que ho declari aquest any, li podrien reclamar els anys anteriors.

En el cas del pagaré del tresor, que és on més s'amaguen els diners negres, és més fàcil escapolar-se perquè el pagaré va «al portador» i, per tant, no hi figura cap nom.

¿QUIN ÉS EL VALOR REAL D'UN PIS?

El capítol que fa referència al Rendi-

ment de Capital Immobiliari és dels més susceptibles de cometre-hi frau. Un dels problemes més grossos és que el valor real d'un pis és molt difícil de determinar. El que no és recomanable és posar un preu inferior al del catastre o posar el preu acordat en l'escriptura pública.

Fins ara el que es feia era que es pagava un preu i se n'escripturava un altre, fet que permetia l'especulació. Però ara la Llei de taxes ho impedirà, tot i que per a la declaració d'aquest any encara no està reglamentada.

Per tal d'evitar l'especulació en les escripturacions i pagaments dels pisos de compra, el govern central hi va voler intervenir amb la Llei de taxes. Aquesta llei no és aplicable aquest any perquè encara no està reglamentàriament determinat com funcionarà, com s'aplicarà i com es determinarà el valor de mercat.

La llei, ara per ara, diu que en el cas que una persona escripturi un pis per un import i hi hagi una diferència superior al 20% comparant-ho amb el preu de mercat, haurà de pagar una multa per increment de patrimoni. Però falta abans que algú fixi el valor de mercat d'un immoble.

Una de les solucions que s'adoptaran possiblement serà la de comprovar el valor catastral del pis i *enganxar* a tot aquell que hagi declarat per un valor inferior al que diu l'ajuntament. Per tant, és recomanable no declarar mai per sota del valor catastral.

D'altra banda, «el tema de les taxes confon el tema del valor i el preu», segueixen dient: «No hi ha valor més real d'una cosa que el preu que s'ha pagat per ella a l'hora de fer una transmissió d'un preu davant d'un notari».

«Una altra cosa que la gent desconeix és que quan et compres un pis per primera vegada, durant el primer any es poden deduir les despeses que s'hagin fet en aquell pis, segons han dictaminat

algunes sentències. Així, es poden deduir les despeses de notari, les de formulació de préstecs, valoracions del pis, hipoteques... Tot això és deduïble com a inversió».

En l'atribució de rendiment a través de la vivenda hi té cabuda el pagament *en espècies* que fan les empreses als seus treballadors, és a dir cotxes, vivendes, gasolina, amb el consegüent avantatge fiscal de no tenir retencions i amb la consegüent evidència que són pocs els que ho declaren perquè no hi ha cap tipus de treball directament imputable.

En el cas d'una persona que és propietària d'un pis, podria fer veure que té el pis llogat durant tot l'any quan en realitat només el lloga durant l'estiu, però podria imputar com a rendiment el lloguer i com a despeses totes les inversions que hagi pogut fer per obres en el pis.

Però per a evitar-ho, Hisenda demana que durant tot l'any es posi un anunci del lloguer que més o menys estigui a preu de mercat. Llavors, com que la imaginació és més ràpida que la legislació, es pot posar un anunci de lloguer d'un apartament a la costa per 100.000 pessetes el dia 1 de gener, època no gaire freqüent i, per tant, un lloguer més baix. Per 1.000 pessetes que ha costat l'anunci ja es pot demostrar que s'ha posat. També hi ha qui es fa un cartellet amb una foto seva per a *demonstrar* que l'anunci aquell el mes d'agost també estava exposat.

LES PROFESSIONS LIBERALS PERMETEN MÉS MANIOBRES

Les persones que treballen en activitats professionals d'empresaris o artistes són els que tenen un marge de maniobra més gran perquè no estan controlats per un sou a l'hora de declarar el que han guanyat. I el marge de maniobres és més gran quant a despeses, sempre que es pugui *demonstrar* que són *necessàries* per a la seva activitat.

Aquí es podria cometre la *trampa legal* de traure's una llicència fiscal de qualsevol cosa i fer veure que s'imputa un rendiment o que un tercer paga algun tipus de servei a la persona. Llavors es podria aprofitar per a traure aquelles despeses que van des del lloguer del pis o local fins al telèfon, la llum o el gas. De tota manera, es requereix portar al dia una comptabilitat, el registre de factures, l'IVA...

En el cas de matrimonis que treballen conjuntament i que volguessin tributar per separat, un d'ells es podria deduir com a màxim, en concepte de despeses, el salari mínim interprofessional, quan el sou real de l'altra persona pot ser més alt, però no se'l podrà deduir perquè hi ha un límit a la baixa que és el salari mínim.

LES SOCIETATS BENEFICIÀRIES

En arribar a l'apartat de Rendiment de Transparència Fiscal, fins ara era relativament fàcil muntar societats beneficiàries per tal de repartir entre els socis de la societat el benefici obtingut. Així, un matrimoni que tingués un negoci posaria en marxa una societat que seria l'encarregada d'explotar el negoci i de pagar els sous. En el moment de tributar, els beneficis es repartien en funció de la participació de cadascun dels socis en la societat. És el que s'anomena la transparència fiscal i que s'ha ficat tan de moda.

En aquest cas no es grava per l'impost de societat sinó que, via renda, es grava tota la societat, la principal característica de la qual és que no té personalitat jurídica, com és el cas de les Societats Anònimes o les Laborals, sinó que és personalista i tributa en la seva renda personal.

EN EL LÍMIT DE LA LEGALITAT

Una manera de disfressar interessos

podria ser la d'obrir comptes bancaris a nom de persones inventades o falsificant la titularitat de la persona, o bé un compte amb dues firmes, una de les quals correspondria a qui no fa declaració de renda i l'altra la que disposaria d'uns diners no controlats. També hi ha qui obre comptes a nom de familiars que ja estan morts o a nom de persones disminuïdes i que no disposaran mai d'aquells diners.

Per intentar evitar aquests casos, la llei de pressupostos de 1988 preveia que els bancs no podien obrir un compte sense que hi figurés el NIF i donaven un termini de 30 dies per a complimentar les dades. Els titulars, evidentment, no cal que esperin al dia 30 per a donar-les, sinó que en el 30è dia cancel·la el compte i n'obri un altre i disposa de 29 dies més.

Un altre tipus de martingala podria ser la de muntar una societat de transparència fiscal que fos la propietària de l'exploració del negoci però que en la realitat l'exploració del negoci fos privat per als socis de la societat. Llavors es donaria el cas que els ingressos per explotació serien igual a zero i, en canvi, les despeses de manteniment podrien ser molt altes.

Pel que fa a l'apartat d'aliments en l'anul·lació, cas que hi hagi sentència judicial, el cònjuge que hagi de pagar s'ho podrà computar.

Silvia Monfort

Objecció fiscal: l'ètica dels impostos

No busquem el frau ni l'evasió fiscal, però es neguen a cotitzar a Hisenda allò que la llei de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques els reclama. En la darrera dècada han fet presència a Alemanya, Suïssa, Itàlia, Estats Units, Canadà, Gran Bretanya, Bèlgica, Holanda, Japó i Finlàndia. Són els objectors fiscals i han aconseguit fer de la declaració de la renda un instrument de lluita contra l'augment de les despeses militars i la carrera d'armament.

La dinàmica de l'objecció fiscal (OF) és senzilla: una vegada efectuada la declaració de la renda, els objectors fiscals descompten de la quota líquida un percentatge similar al que el govern destina a despeses militars —un 8,5% per al present exercici—. Aquesta quantitat desviada pels objectors és destinada pels diferents centres coordinadors existents en l'estat a projectes alternatius de caràcter social.

L'aparició d'aquest moviment antimilitarista tingué lloc el 1982 a conseqüència

d'una primera campanya impulsada per l'Assemblea Andalus de No-Violència, on apareixien vinculats membres del Moviment d'Objecció de Consciència, persones vinculades al Sindicat d'Obrers del Camp (SOC) i personalitats de la no-violència com Gonzalo Arias. Dos anys després, les accions contra els impostos militars eren replegades per Justícia i Pau de Barcelona, grups pacifistes de Cantàbria i el conjunt del Moviment d'Objecció de Consciència (MOC).

Ja el 1985, el lema «Desarma els teus impostos, fes objecció fiscal» es feia comú a totes les organitzacions integrades a la Coordinadora Estatal d'Organitzacions Pacifistes. Així les coses, el nombre d'objectors fiscals s'ha anat incrementant any rere any. El 1985 es registren vora els 300 casos al conjunt de l'estat, el 1986 la xifra es duplicava, el 1987 el llistó se situava en els 900 objectors i el 1988 se superava la xifra dels 1.000.

La quantitat de diners objectada també ha anat en